

Motion till riksdagen 2020/21:3910

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2020/21:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2020

---

1 Innehållsförteckning

1 Innehållsförteckning	1
2 Förslag till riksdagsbeslut	2
3 Inledning	4
4 Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer	5
5 Pandemi, vaccination och patent	7
6 EU:s fleråriga budgetram 2021–2027	7
7 Den europeiska gröna given	8
8 Utvidningsprocessen	10
8.1 Turkiet	10
9 EU:s strategi för Östersjöregionen	11
10 EU:s utrikes- och säkerhetspolitik	11
10.1 Vapenexport	12
10.2 Handelspolitik	13
10.3 Utvecklingspolitik	14
10.4 Försvarspolitik	15
10.5 Israels ockupation av Palestina	16
10.6 Marockos ockupation av Västsahara	17
11 EU:s bilaterala och regionala förbindelser	18
12 Öppenhet och transparens	20

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska rösta för att upphäva patent på vacciner mot covid-19 inom WHO och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fortsätta att verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering och gränsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska verka för att den europeiska gröna given ska innehålla bindande mål på 70 procent mindre utsläpp till 2030 och nollutsläpp till 2040 samt kompletterande mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt om att inga avtal ska tecknas med länder som inte skrivit under Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för en uppdatering av det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen genom att inkludera ekocid i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att investerarskyddet tas bort inom energistadgefördraget och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förhandlingarna med Turkiet om ett medlemskap ska frysas och alla de förmåner som förmedlemskapsprogrammet ger omedelbart ska dras in och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för ett ökat mellanfolkligt utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland samt utöka stödet till den ryska demokratirörelsen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel innebär ett förbud av export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, till diktaturer och till krigförande stater och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inför ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskeledda koalitionen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska EU-handelsavtal tecknas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU pausar ratificeringen av investeringsavtalet med Kina och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ska ge minst 0,7 procent av BNI i utvecklingsbistånd och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ger minst 0,2 procent av BNI till de minst utvecklade länderna och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s biståndsprogram ska bli klara och träda i kraft snarast möjligt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU kräver Israels ansvar för vaccin mot covid-19 bland civilbefolkningen på Västbanken och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU slutar finansiera den libyska kustbevakningen och att relationer med Libyen

- ska bygga på full respekt för asylrätten och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom EU och FN:s flyktingorgan (UNHCR) bör agera för en snabb evakuering och vidarebosättning av flyktingar och asylsökande från Libyen och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU ska tillsätta oberoende utredningar av huruvida Frontex har brutit mot internationell rätt och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att lobbyism begränsas i EU till förmån för nationella parlaments inflytande och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvodet för alla EU-parlamentariker och tillkännager detta för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast ska sammanträda i Bryssel och tillkännager detta för regeringen.

3 Inledning

Året 2020 var ett år av pandemi. De direkta och indirekta konsekvenserna av pandemin har slagit hårt mot Sverige, Europa och världen. Allt tyder på att dessa konsekvenser kommer att bli långdragna och öka den globala ojämlikheten. Vi ser redan nu hur fattigdomen ökar, allra allvarligast bland flickor, kvinnor och de grupper som redan är mest förtryckta. Dessvärre förs en utveckling inom Europa som inte antas lösa dessa problem utan snarare att förvärra dem. Konservativa och nationalistiska länder blir fler och aggressivare i sin förtryckande politik och retorik. Även EU drivs med i sådana strömningar, med mer fokus på att skydda EU:s yttre gräns än att arbeta för jämlikhet.

Många människor i världen befinner sig på flykt från förtryck, fattigdom, krig och förföljelse. Kriget i Syrien har skördat många liv och under 2020 var över 13 miljoner människor på flykt enligt FN:s flyktingorgan UNHCR. De flesta flyktingar är kvar i Syrien eller befinner sig i grannländer. Ungefär 1 miljon har flytt till EU-länder. Just nu befinner sig ca 4 miljoner flyktingar i Turkiet och situationen för dessa människor är en humanitär katastrof. Vänsterpartiet anser att det bör vara människor på flykt, asylrätten och rättsstaten som behöver skyddas, inte EU:s yttre gränser. Vi bör gemensamt ta ansvar för det som händer vid gränsen mellan Turkiet och Grekland genom att skapa en human flyktingpolitik med lagliga vägar in i Europa.

Europa har aldrig varit så rikt och samtidigt så ojämlikt. Ojämlikheten mellan de som har och de som inte har breder ut sig såväl inom länder som mellan länder i Europa. EU:s svar på finanskrisen var ännu mer av den högerpolitik som hade skapat krisen. Bankerna räddades medan kostnaderna fick bäras av oss andra. Den växande ojämlikheten har skapat en grogrund för de nationalisterna och rasisterna som nu vill

inskränka demokratin. Med högerens hjälp tar de makten i Europa genom en retorik och en politik som sparkar nedåt.

Vänsterpartiet vill se ett nytt europeiskt samarbete som sätter människor och klimat före marknadsintressen. En verklig motkraft mot de nyliberala och rasistiska krafterna i Europa kommer från vänster. Vi lever i en allvarlig tid, men det finns också mycket hopp. Vänsterpartiet driver, tillsammans med andra vänsterpartier i Europa, på för ett samarbete för social rättvisa, jämställdhet och en kraftfull miljö- och klimatpolitik.

Vänsterpartiet vet att jämlika samhällen ger större frihet och mer möjligheter till alla människor. Samhällen som är jämlika är också bättre på att lösa större samhällsutmaningar som patriarkatet, klimatförändringen, rasism eller en otillräcklig välfärd. EU-kritik är en förutsättning för att förändra dagens EU.

Denna motion ska inte ses som en uttömmande beskrivning av Vänsterpartiets EU-politik. Här lyfter vi i stället några viktiga EU-frågor som berör verksamheten i framför allt riksdagens utrikesutskott.

4 Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer

För Vänsterpartiet är demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer inte förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt lägger vi på sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändig för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Respekten för rättsstatens principer är central för varje demokratiskt samhälle och för respekten för de mänskliga rättigheterna.

Sedan en tid tillbaka har regimer på flera håll i världen börjat begränsa det demokratiska utrymmet, och särskilt civilsamhällets utrymme, både genom att inskränka möjligheterna att finansiera sin verksamhet och genom hot, våld och begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter. Mellan 2014 och 2016 antog över 60 länder snarlika varianter av lagar som på olika sätt försvårar eller förhindrar organisationers möjligheter att ta emot internationellt stöd. I pandemins spår har stater hittat ytterligare strategier för att legitimera begränsningar av människors fri- och rättigheter. Omfattningen är mycket oroväckande, men också att stater verkar inspireras av varandra och ibland även samarbeta i försöken att tysta obekväma röster.

Europa är på inget sätt undantaget i den oroväckande utvecklingen med demokratin krympande utrymme. En tydlig slutsats från de organisationer som granskar det krympande demokratiska utrymmet är att utvecklingen på flera områden är värst i just Europa, dock från en bättre utgångsnivå. Vänsterpartiet menar att Sverige måste arbeta aktivt inom Europa, inte minst i EU, Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), för att vända denna negativa och oroväckande utveckling.

Under Viktor Orbáns tid vid makten har Ungern haft en oroande utveckling med begränsningar av friheten för medier, universitet och civilsamhället. En lag som antogs i juni 2017 hindrar organisationer från att ta emot bidrag från utlandet.

Polen är ytterligare ett exempel. Lagändringar som begränsar demonstrationsrätten har presenterats och Amnesty International rapporterar om hur polis trakasserar demon-

stranter och försöker hindra människor från att delta i protester. Under året har även lokala parlament i över 80 städer och provinser antagit homofobiska resolutioner och sedan utropat sig till en hbtq-fri zon.

Ungern och Polen pekas ofta, och med rätta, ut som de EU-stater som har mest oroväckande utveckling, exempelvis genom grova inskränkningar av aborträtten. Men de är inte ensamma. I Spanien har demonstrationsrätten begränsats genom införandet av straff mot organisationer och genom utökat polisvåld. Frankrike upphävde det två år långa undantagstillståndet i november 2017 som kom till efter terrordåden i Paris, men först efter att ha inkluderat flera av delarna i undantagstillståndet i ny lagstiftning. Under 2020 vände utvecklingen i Slovenien i negativ riktning när högnationalistiska SDS tog makten. Den nya regeringen har bl.a. minskat utrymme för journalister att verka. Det är särskilt oroväckande med tanke på att Slovenien tar över EU:s ordförandeskap i juli 2021.

Vänsterpartiets politik för att möta utvecklingen med det krympande demokratiska utrymmet utvecklas i motionen Demokratins krympande utrymme (mot. 2018/19:723).

Frågan om demokratiska och mänskliga rättigheter i medlemsländerna uppmärksammas genom resolutionerna från EU-parlamentet och larmrapporterna från EU-kommissionen. Vänsterpartiet tycker att det är bra men anser att nästa steg bör vara att villkora EU-stödet om länder bryter mot EU:s värderingar och principer eller vägrar följa beslut om att t.ex. ta emot flyktingar, s.k. konditionalitet. Kan inte ett EU-land leva upp till rättsstatens principer eller garantera alla människors grundläggande rättigheter ska landet inte få ta del av några EU-pengar. Vi kan helt enkelt inte fortsätta att subventionera nedmonteringen av rättsstaten och de grundläggande demokratiska rättigheterna, vilket är det som nu sker i framför allt länder som Polen och Ungern.

Även internationella konventioner är viktiga i arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Att Turkiet valt att lämna Istanbulkonventionen är oroväckande.

Istanbulkonventionen är Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Konventionen öppnades för undertecknande vid ett ministermöte i Istanbul i maj 2011. Sverige undertecknade konventionen samma dag, och i november 2014 ratificerades den. Konventionen fördömer alla former av våld och beskriver våld mot kvinnor som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män. Att förebygga våld mot kvinnor anses enligt konventionen som avgörande för att kunna uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Istanbulkonventionen är det första internationella rättsligt bindande instrumentet i Europa och ett av de första i världen som explicit kräver förbud mot och åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Följderna av att Turkiet lämnar konventionen riskerar att öka våldet mot kvinnor, flickor och kvinnorättsorganisationer som redan nu lever under hårt förtryck. Det riskerar också att fler väljer att lämna konventionen, då en rad länder har signerat konventionen utan att ratificera den. Vänsterpartiet ser Istanbulkonventionen som ett viktigt instrument för att förbättra och stärka nationella lagstiftningar kring kvinnors rättigheter och skydd.

5 Pandemi, vaccination och patent

Efter det att pandemin skapad av viruset covid-19 blev en realitet under 2020 påbörjades jakten för att ta fram vaccin. Ett intensivt och imponerande arbete ledde till att vaccin testat och godkänt för storskalig implementering togs fram på mindre än ett år. Den största anledningen till att vaccinet kunde utvecklas så snabbt var offentliga subventioner, tillsammans med att regeringar ingick avtal med läkemedelsföretag om att de skulle köpa ett visst antal doser, vilket garanterade företagens vinster. Mäktiga ledare inom EU såsom Emmanuel Macron och Angela Merkel gick ut och sa att vaccinet skulle bli en global kollektiv nytta som allmänheten världen över skulle få rätt till.

Tyvärr lever politiska beslut inom EU inte upp till dessa ambitioner. Covax är det enda internationella åtagande EU stöder som finns för att distribuera vaccin globalt. Det säger sig fokusera på att rättvist fördela vaccin i huvudsak med att höginkomstländer genom donationer ökar produktionen av antalet vaccindoser som kan distribueras till låg- och medelinkomstländer. Men hittills har Covax varit gravt underfinansierat och även därför gått långsamt för att bindande avtal inte kunnat tecknas i och med att Covax saknat finansiell täckning. Hitintills har ungefär 15 miljoner doser distribuerats och omkring 187 miljoner doser är avsatta för distribution till låg- och medelinkomstländer med totalt 4,7 miljarder människor som Covax ska distribuera vaccin till. Dessutom kommer de avsatta doserna att ta lång tid att distribuera. Det är svårt att påstå att Covax fördelar vaccin rättvist. Den rikaste delen av världen har redan kommit en bit in på vaccineringen och har beställt doser som vida överstiger behoven.

Vänsterpartiet stöder Indiens och Sydafrikas (tillsammans med över 100 låg- och medelinkomstländer) förslag inom WHO att lyfta på patentet för vaccin mot covid-19 under pandemin för att fler än några få läkemedelsföretag ska ha möjlighet att producera vaccin. EU, USA, Storbritannien och flera andra höginkomstländer röstade emot att patent skulle upphävas. Det gör att färre vaccindoser kan produceras och även att kostnaden per dos är högre. Sverige är inte tvunget att följa EU:s beslut om att rösta emot förslaget. Regeringen bör verka för att EU ska rösta för att upphäva patent på vaccin mot covid-19 inom WHO. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Förhandlingarna kring en ny flerårig budgetram för 2021–2027 har fortsatt under 2020 och kommer efter kraftiga förseningar att antas i Europaparlamentet under 2021.

Vänsterpartiet är positivt till att den svenska regeringen driver på för en minskning av unionens budget. Vi vill bl.a. se en neddragning inom jordbrukspolitiken eftersom vi anser att den är ineffektiv och orättvis och inte ekologiskt hållbar. Vänsterpartiet anser att ansvaret för jordbrukspolitiken borde ligga på nationell nivå. Det skulle möjliggöra för Sverige att i större utsträckning stötta och utveckla sin landsbygd och sitt jordbruk samt säkerställa höga ambitioner för gott djurskydd, låg antibiotikaanvändning och långsiktig ekologisk hållbarhet.

Vänsterpartiet vill att våra skattepengar ska gå till ökad jämlikhet, inom och mellan länder, och till att lösa miljö- och klimatutmaningarna. Vi motsätter oss ökad militarisering, räddningspaket till spekulationsglada banker och en inhuman asylpolitik med gränspolisering och läger för asylsökande i EU:s grannländer. Om medlemsländerna får ett

ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för EU:s budget kan de själva effektivisera, minska EU-byråkratin och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva.

Regeringen ska fortsätta att verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering och gränsbevakning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingade åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vänsterpartiet driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. Vi vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor.

Regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Den europeiska gröna given

Målsättningen med den europeiska gröna given är att ställa om EU:s politik till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukning. Tanken är att Europa ska bli världens första klimatneutrala världsdela. Vänsterpartiet tycker att det är en bra och nödvändig ambition. Det handlar om inget mindre än vår planets överlevnad och att vi i Europa, världens rikaste världsdela, självklart måste gå före.

Vänsterpartiet tar forskarnas rapporter och klimatrörelsens krav på största allvar. Vi vet att om vi ska klara omställningen till ekologiskt och socialt hållbara samhällen så kan vi inte fortsätta som vanligt. Vi behöver göra stora, grundläggande förändringar, också i ekonomin. Därför bör den svenska regeringen verka för att den europeiska gröna given ska innehålla bindande mål på 70 procents minskade utsläpp till 2030 och nollutsläpp till 2040, samt kompletterande mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Med ambitiösa mål blir det tydligt att vi måste utforma ny politik och nya instrument, inte bara justera i marginalen. Det krävs även en plan för att fasa ut de miljö- och klimatskadliga EU-subventionerna. Europeiska investeringsbankens beslut att inte längre subventionera fossil energi är ett steg i rätt riktning. Nu behövs en konkret handlingsplan för hur utfasningen, även av fossilgasen, ska gå till. Enbart europeiska flygresor subventioneras i dag med 300–400 miljarder kronor per år, enligt EU:s egna miljöbyrå EEA.

Den gröna given behöver innehålla satsningar på ökad jämlikhet och rättvisa. Samhällen som hänger ihop klarar stora utmaningar och förändringar, medan samhällen med stora orättvisor dras isär och ökar grogrunden ytterligare för klimatförnekande högerauktoritära rörelser. En rättvis klimatomställning kräver därför specifika insatser i t.ex. kolregioner, men det kräver också en förändring av EU:s budgetramar och en ny ekonomisk politik. Klimatomställningen kräver tveklöst massiva offentliga investeringar i utökade tågförbindelser, förnybara energikällor, energieffektivitet och ett hållbart jord-

bruk. EU:s ekonomiska tvångströja i form av åtstramningspolitik sätter i dag stopp för dessa nödvändiga satsningar.

Vi måste fokusera på de stora företagens utsläpp. I dag står 100 storföretag för 70 procent av världens samlade utsläpp. EU måste våga ifrågasätta och sätta stopp för de största miljö- och klimatbovarna. Klimatpolitiken behöver genomsyra områden som handeln och investeringspolitiken, jordbrukspolitiken samt energi- och transportsektorn. Alla investeringar och beslut på EU-nivå måste bidra till att få ned utsläppen. Regeringen bör därför verka för att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt att inga avtal ska tecknas med länder som inte skrivit under Parisavtalet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Naturen behöver ett starkare rättsligt skydd. Redan 1971 motionerade Vänsterpartiet i riksdagen om införandet av en internationell konvention för att förbjuda brott mot naturen (ekocid). Genom att göra ekocid till ett brott i enlighet med den s.k. Romstadgan skulle brott mot miljön få liknande status som krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten och kunna lagföras vid Internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC).

Behoven av att skydda miljön rättsligt har ökat med åren. Fallen är tyvärr många av storskaliga ingrepp på miljön som skadat ekosystem och livsmiljöer för oöverskådlig tid. Gruvbolag, skogsskövlare, fossila energibolag och andra exploatörer kommer lätt undan. Kvar blir en förödd miljö och omfattande kostnader som får bäras av hela samhället. En ekocidlagstiftning skulle vara ett viktigt verktyg i att stoppa detta och utkräva ansvar från de som utarmar miljön. Särskilt stor betydelse skulle en internationell lag om ekocid få för fattiga länder med svag miljölagstiftning som drabbas hårdast av de omfattande miljöbrotten.

Glädjande nog har ICC meddelat att domstolen ska börja ta sig an miljömål. Det är ett viktigt steg framåt och innebär att vissa miljöfall kan tas upp i domstolen inom ramen för brott mot mänskligheten. Det är bra, men ännu bättre vore en renodlad ekocid-tillämpning där alla fall med omfattande miljöförstöring, även om de inte är direkt kopplade till människors välfärd, skulle vara åtalbara. Det skulle skicka en viktig signal om att förstörelse av naturen i sig är ett brott.

Sverige bör inom EU verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Däremot finns det även juridiska instrument som är direkt skadliga för klimatet och miljön. Med hänvisning till energistadgefördragets (ECT) investerarskydd kan multinationella bolag stämma stater utanför det ordinarie rättsväsendet. Exempelvis har bolaget Aurora Energy hotat med en miljardstämning mot Sverige för att Sveriges riksdag röstat igenom ett förbud mot uranbrytning. År av miljö- och klimatarbete kan spolieras eller få en väldigt hög prislapp om bolagen vinner. Stater kan inte omvänt stämma bolagen med stöd av investerarskyddet. Bolagen har allt att vinna, staterna allt att förlora. Enligt en granskning av Investigate Europe skyddar energistadgefördraget fossila investeringar såsom kolkraftverk, oljeledningar och gasterminaler till ett värde av 340 miljarder euro. Just nu pågår en process inom ECT för att förändra eller helt ta bort investerarskyddet där länder inom EU spelar en viktig roll. EU-kommissionen har tidigare lämnat en rekommendation att upphäva investerarskydden inom ECT. Sverige bör verka för att investerarskyddet tas bort inom energistadgefördraget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Utvidgningsprocessen

Vänsterpartiet respekterar den nationella suveräniteten, dvs. varje land måste självt bestämma om det vill bli kandidatland för EU-medlemskap. Vi understryker vikten av att befolkningen i varje enskilt land tillfrågas om detta. Och beslut om att ansluta landet till EU bör absolut föregås av en folkomröstning.

Vänsterpartiet anser att det är avgörande att länderna är demokratiska och fullt ut respekterar de mänskliga rättigheterna. Självklart måste också kraven på en fungerande rättsstat vara helt uppfyllda. Vänsterpartiet har riktat kritik mot EU:s krav på stora ekonomiska marknadsliberala förändringar i kandidatländerna. Ekonomiska reformer måste genomföras i en takt och på ett sätt som inte försvårar folkens levnadsvillkor genom exempelvis ökad arbetslöshet och social utslagning.

Vänsterpartiet ställer sig även kritiskt till EU:s krav på att ländernas utrikespolitik ska ändras så att den helt stämmer överens med EU:s positiva inställning till exempelvis Nato och en fortsatt militarisering av EU.

När frågorna om kandidatländerna rapporteras i EU-parlamentet understryker Vänsterpartiet alltid frågorna om demokrati, mänskliga rättigheter, fungerande rättsstat och grundläggande sociala villkor för befolkningen. Vi understryker också att beslutet om medlemskap måste vara befolkningens eget i det aktuella landet.

8.1 Turkiet

Under Erdoğan's styre har utvecklingen i Turkiet tagit tydliga steg i helt fel riktning. Sedan det misslyckade kuppöversöket sommaren 2016 har inskränkningarna av demokratiska fri- och rättigheter ökat ytterligare. Massarresteringar och begränsningar av yttrandefriheten har varit återkommande. Genom en konstitutionsändring våren 2017 har ännu mer makt samlats hos Erdoğan och ett återinförande av dödsstraffet diskuteras.

Tusentals människor riskerar att bli arresterade och åtalade för vad de publicerar i sociala medier, ca 100 journalister har under 2020 blivit frihetsberövade eller avtjänar domar för terroristbrott på grund av sitt journalistiska arbete, mellan maj och juli fängslades över 45 kvinnorättsaktivister och nästan alla medier ägs av företag nära Erdoğan som undviker att kritiskt granska regimen.

Även den politiska oppositionen har satts under förtryck. 19 borgmästare har blivit frihetsberövade under 2020 och många fler än så avsatta. Det handlar framför allt om städer i östra Turkiet och borgmästare som tillhör vänsterpartiet HDP eller dess systerparti DBP. Gripanden av politiska företrädare för HDP har nått hisnande höjder. Bara under en dag, den 25 september 2020, greps 82 personer tillhörande HDP på fabricerade grunder. Dessutom fick två parlamentariker för HDP sina platser i parlamentet upphävd, varav en, Leyla Güven, dömdes till 22 års fängelse i december.

Vänsterpartiet har länge kritiserat utvecklingen i Turkiet och uppmanat Sverige och EU att agera kraftigare. EU har inte vågat agera mot Turkiet av rädsla för att Erdoğan skulle säga upp det skamliga avtal som hindrar flyktingar från att ta sig från Turkiet till Europa. Avtalet innebär också stort ekonomiskt stöd till Turkiet på ca 6 miljarder euro. Under början av 2020 blev problemen med avtalet alltmer uppenbara. När den turkiska regimen hotade att skicka samtliga landets flyktingar till gränsen mot Grekland reagerade EU genom att till varje pris försöka hålla människor på flykt borta från Europa. EU:s kritik mot Turkiet är fortfarande försiktig och flyktingarna hamnar i kläm i stormaktspelet mellan EU och Turkiet. Det är hög tid för EU att säga upp avtalet och tydligt

agera mot förtrycket av oppositionella och inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter i Turkiet.

Regeringen bör verka för att EU avbryter flyktingavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella upphör i Turkiet och att alla som fängslats på politisk grund frigges. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dagsläget är det uppenbart att Turkiet inte uppfyller de krav på demokratiska och mänskliga rättigheter som ställs på de länder som vill bli medlemmar i EU. Regeringen bör därför verka för att förhandlingarna med Turkiet om ett medlemskap ska frysas och att alla de förmåner som förmedlemskapsprogrammet ger omedelbart ska dras in. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 EU:s strategi för Östersjöregionen

Ryssland utgör ett säkerhetspolitiskt hot – först och främst mot alla människor i Ryssland som motsätter sig styret i Kreml eller som inte passar i det samhälle som Putin vill bygga. För ryska hbtq-personer, urfolksföreträdare, miljörörelser, kvinnorörelser och vänsteraktivister är den egna regimen ett dagligt säkerhetshot. Rysslands imperialistiska politik utgör också ett direkt hot mot befolkningen i flera grannländer – Ukraina, Georgien, Moldavien och länderna i Centralasien.

Samtidigt präglas den europeiska säkerhetspolitiska debatten av en överdriven rädsla för militära angrepp från Ryssland. Av dessa anledningar bör det mellanfolkliga samarbetet mellan EU och Ryssland utökas; vi behöver en motvikt till aggression och upprustning. Vänsterpartiet har motionerat om att Sverige bör spela en aktivare roll i syfte att skapa ett ökat samarbete runt Östersjön och att Svenska institutet bör få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland. Vi har även påpekat behovet av att sanktionerna mot Ryssland med anledning av annekteringen av Krim kompletteras med ett ökat utbyte och samarbete mellan befolkningarna i Sverige och Ryssland samt att det svenska stödet till den ryska demokrati-rörelsen bör utökas.

Regeringen bör inom EU verka för ett ökat mellanfolkligt utbyte och samarbete mellan befolkningarna i EU och Ryssland samt utöka stödet till den ryska demokrati-rörelsen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets politik gentemot Ryssland utvecklas i motionen Ryssland (mot. 2019/20:3357).

10 EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Vänsterpartiet är motståndare till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Kravet på konsensus leder till att EU ofta hindras från att ta progressiva positioner i viktiga frågor, t.ex. att försvara aborträtten och stärka satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Det leder också ofta till att EU agerar långsamt och vagt, med urvattnade skrivningar. Under 2020 var Cyprens långa blockering av sanktioner mot regimen i Belarus det tydligaste exemplet. Det betyder inte att vi vill gå mot en ordning där majoritetsbeslut gäller. Med en sådan ordning

skulle risken för att utrikespolitiken kapas av de reaktionära och rasistiska krafterna i Europa öka. Vänsterpartiet vill i stället att utrikespolitiken återgår till att bli en helt nationell kompetens. Vi värnar den svenska alliansfriheten. Vi är helt emot militariseringen av EU; inga EU-pengar ska gå till upprustning.

Kommissionen och regeringen har föreslagit att kvalificerad majoritet som beslutsform i ökad grad ska användas i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Regeringens underlag för förändringen är i nuläget otillräckligt för att bedöma konsekvenserna för svensk utrikespolitik. Det är otydligt vilka konsekvenser en förändring skulle få ur ett konstitutionellt perspektiv. Det är också mycket otydligt vilka delar regeringen anser ska omfattas av förändringen. Utrikespolitiken måste också bli mer konsekvent. I dag behandlas lika fall olika beroende på vilka länder det handlar om. Ekonomiska och politiska relationer har större betydelse än respekten för mänskliga rättigheter och folkrätten. De tydligaste exemplen utgörs av EU:s relationer med Marocko och Israel. Samtidigt som sanktioner, med rätta, införts mot Ryssland efter annekteringen av Krim har både Marocko och Israel kunnat fortsätta sina ockupationer utan sanktioner, och i stället har de belönats med fördelaktiga handelsavtal. Regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätten och demokratin i sina relationer till andra länder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10.1 Vapenexport

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som konsekvent står upp för demokrati och folkstyre, ett land som aktivt och konsekvent arbetar för fred och nedrustning samt ett land som fördömer varje brott mot de mänskliga rättigheterna, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de begås. Sverige har alla möjligheter att vara ett sådant land. För att nå dit krävs att Sverige slutar beväpna auktoritära regimer, länder som befinner sig i krig och stater som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Vi måste också agera i samma anda inom EU.

Vänsterpartiet har i ett flertal motioner klargjort sin position när det gäller den svenska vapenexporten och behovet av ett förbud mot export av vapen till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater. På sikt vill vi avveckla den svenska vapenexporten helt. Vänsterpartiets politik om vapenexport utvecklas i motionen med anledning av skrivelse 2019/20:114 Strategisk exportkontroll 2019 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (mot. 2019/20:3600).

Även på EU-nivå måste vi sträva mot ett regelverk som förbjuder export av krigsmateriel till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater. Regeringen bör verka för att EU:s riktlinjer för export av krigsmateriel innebär ett förbud av export till länder som kränker de mänskliga rättigheterna, diktaturer och krigförande stater. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den 26 mars 2015 inledde en militärallians under ledning av Saudiarabien flyganfall mot huthirebellerna i Jemen, vilka i sin tur får stöd från Saudiarabiens ärkefiende Iran. Kriget i Jemen har skapat världens värsta humanitära katastrof. Omkring 24,3 miljoner människor behöver humanitärt stöd, varav 12,3 miljoner är barn och 14,3 miljoner är i akut behov. Dessutom befinner sig fler än 3 miljoner på flykt i landet.

Saudiarabien är en av världens största vapenköpare. Mellan 2015 och 2019 var landet den största vapenimportören i världen enligt fredsforskningsinstitutet Sipri.

Mellan 2013 och 2017 kom 34 procent av de vapen Saudiarabien importerade från just EU. Av de tio största exportörerna av vapen globalt sett är fyra medlemmar i EU.

EU-parlamentet har antagit flera resolutioner med krav på vapenembargon mot de stater som ingår i den saudiskledda koalitionen som krigar i Jemen. EU-parlamentet menar att exporten av vapen till exempelvis Saudiarabien strider mot EU:s egna regler.

Parlamentet har vid flera tillfällen betonat vikten av att medlemsländer antar ett vapenembargo. Belgien, Danmark, Finland, Tyskland, Grekland, Italien och Nederländerna följer EU-parlamentets resolution från 2018 att inte sälja vapen eller militärutrustning till den saudiskledda koalitionen.

Vänsterpartiet delar kravet i resolutionen och menar att regeringen bör agera i enlighet med EU-parlamentets rekommendation. Sverige ska verka för att både ensamt och inom EU införa ett vapenembargo mot de stater som ingår i den saudiskledda koalitionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I oktober 2019 angrep Turkiet det kurdiskdominerade området Rojava i nordöstra Syrien. EU fördömde då, på svenskt initiativ, Turkiets angrepp. Samtidigt var inte EU-länderna beredda att gå så långt i åtgärderna mot Turkiet som den svenska riksdagen och regeringen ville. I stället för ett vapenembargo mot Turkiet enades EU-länderna om att rekommendera länderna att se över sin militära export. Ett par EU-länder, inklusive Sverige, stoppade därför vapenexporten till Turkiet medan andra länder fortsatte med sin export. Turkiets militära aktioner pågår fortfarande i Syrien, numera framför allt i Idlibprovinsen. Det finns även risk att konflikter mellan Turkiet och kurder eskalerar, både i Turkiet och i Syrien, samtidigt som kurderna själva fortsatt ingår i strider mot al-Qaida och Daish för att bekämpa terrorism. Sverige bör därför verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10.2 Handelspolitik

Företag ska aldrig ställas över demokratin. Därför vill Vänsterpartiet stoppa den förskjutning av makt från folket till storföretag som många av dagens internationella handelsavtal i praktiken innebär. Det är helt orimligt att viktiga politiska beslut som påverkar vårt klimat, vår ekonomi och vår välfärd avhandlas utan demokratisk insyn och därefter inte kan påverkas. Vänsterpartiet vill ha rättvisa handelsavtal där företag aldrig kan stämna stater för demokratiskt fattade politiska beslut. Regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska EU-handelsavtal tecknas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill att EU för en feministisk handelspolitik som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader i inkomst, levnadsvillkor m.m. mellan könen världen över och förbättrar kvinnors villkor. Regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Kinas ökade globala närvaro påverkar även EU:s handelspolitik. Det ser vi exempelvis genom hur europeiska företag kommer i kontakt med den kinesiska staten och dess försök att kontrollera och utöva makt över företagen. Det gäller inte minst bojkotten av H & M, efter att kritik riktats mot Kinas förtryck av uigurerna i området Xinjiang där en del av den bomull H & M använder kommer ifrån. Sverige bör stödja de företag som följer ILO:s konventioner; Kina ska inte straffa H & M för att de värnar om uigurnas mänskliga rättigheter. Samtidigt ska Europaparlamentet och EU:s medlemsländer nu

ratificera ett investeringsavtal med Kina. Vänsterpartiet anser att Sverige bör vara kritiskt till denna typ av frihandelsavtal. Regeringen ska verka för att EU pausar ratificeringen av investeringsavtalet med Kina. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

EU är även i slutförhandlingarna om Mercosuravtalet tillsammans med ett antal länder i Sydamerika. Civilsamhällesorganisationer och sociala rörelser i de länderna har starkt kritiserat avtalets förvärrande av miljöförstöring och klimatkrisen, parallellt med att det riskerar att öka brott mot de mänskliga rättigheterna. Avtalet riskerar även att gynna storföretag på småbrukares bekostnad, både i Sydamerika och i EU, vilket kommer att leda till ytterligare försämring av lokal matproduktion. Särskilt utsatta är arbetares, kvinnors och urfolks rättigheter. Det kommer att bli av stor vikt att Sverige och EU använder detta handelsavtal för att ställa krav på exempelvis Brasiliens klimatåtagande. Vänsterpartiet anser att Sverige inte ska ingå i internationella handelsavtal vars effekt förvärrar klimatkrisen och bryter mot de mänskliga rättigheterna.

10.3 Utvecklingspolitik

EU:s medlemsländer står för nästan 60 procent av världens samlade bistånd och är många fattiga länders största handelspartner. Trots att EU-kommissionen är världens fjärde största biståndsgivare och Sverige årligen kanaliserar drygt 2 miljarder kronor av den nationella biståndsbudgeten genom EU lyser unionen med sin frånvaro i den svenska biståndsdebatten. Concord Europe är en plattform för europeiska biståndsorganisationer. De beskriver utvecklingen inom EU:s bistånd i den årliga Aid Watch-rapporten. 2020 års rapport visar att EU:s bistånd missar målen eftersom det styrs av egenintressen i stället för mottagarländernas intressen. Det är framför allt säkerhets- och migrationspolitiska intressen som prioriteras framför stöd till de som lever i de mest fattigdomsdrabbade länderna. Detta hindrar långsiktigt hållbar utveckling.

År 1970 satte FN målet att 0,7 procent av givarländernas BNI ska gå till bistånd. EU:s målsättning att nå 0,7-procentsmålet till 2015 har reviderats till ett kollektivt åtagande om att nå 0,7 procent under löptiden för Agenda 2030, dock med förbehållet att de äldre medlemsstaterna får ta hänsyn till budgetära omständigheter och att de nyare endast måste sträva mot målet 0,33 procent av BNI. EU ska dessutom till 2025 uppnå målet om att 0,15–0,20 procent av BNI ska gå till de minst utvecklade länderna samt uppnå målet om 0,20 procent till 2030. För tredje året i rad föll den andel av vad EU:s medlemsstater avsätter till bistånd, som enligt Concord låg på 0,46 procent av BNI under 2019.

Redan innan covid-19-pandemin låg biståndet på lägre nivåer än vad som skulle krävas för att klara målen i Agenda 2030. Under 2020 har läget i världen försämrats enormt. Exempelvis förvärrades hunger, undernäring och barnadödlighet, vilket gjorde året 2020 till det första sedan 1998 när fattigdomen ökade globalt. I en sådan kontext ska inte EU:s biståndsbudget eller krav på medlemsländers utvecklingsbistånd minskas eller ligga kvar på samma låga nivåer. Vänsterpartiet anser att dagens målsättningar är för lågt ställda och att EU bör följa FN:s uppsatta mål. Sverige bör verka för att alla EU-länder ska ge minst 0,7 procent av BNI i utvecklingsbistånd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna. När det gäller de minst utvecklade länderna nådde EU under 2018 endast till 0,125 procent av BNI. Sverige bör verka för att alla EU-länder ger minst 0,2 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

EU:s biståndsbudget för sju år framåt har beslutats att bli 79,5 miljarder euro. I och med att budgeten har varit kraftigt försenad har viktiga biståndsprogram inte kunnat komma till stånd i tid, utan beräknas först vara klara i slutet av 2021. Det betyder att betydande biståndsmedel inte har nått ut i program på mer än ett år. Att detta sker samtidigt som en global pandemi när fattigdomen i världen ständigt ökar har fått, och kommer fortsättningsvis att få, grava konsekvenser. Vaga skrivningar när biståndsbudgeten förs in i EU:s lagbok riskerar också att medlemsstater kan villkora bistånd i restriktiva migrationspolitiska syften. Dessutom allokeras bistånd till specifika program som är relaterade till covid-19, vilket gör att det traditionella biståndet får en ännu mindre andel av det redan låga biståndet. Sverige bör verka för att EU:s biståndsprogram ska bli klara och träda i kraft snarast möjligt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

EU:s oförmåga att nå upp till de uppsatta målen, dess sätt att skjuta dem på framtiden och se ut att missa dem med stor marginal är mycket oroväckande. I en global pandemi där behoven av verkligt bistånd är större än på länge är detta agerande av världens rikaste världsdel ett svek. Vänsterpartiets syn på EU:s utvecklingspolitik utvecklas i motionen En svensk utvecklingspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (mot. 2018/19:757).

10.4 Försvarspolitik

Vänsterpartiet menar att en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik är avgörande för Sveriges handlingsfrihet även i framtiden. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. EU är i dag långt ifrån att vara det s.k. fredsprojekt som det så ofta misstas för att vara. Starka krafter inom EU arbetar för att militarisera unionen. Federalistiska strömningar arbetar aktivt för ett militariserat Europas förenta stater, och det europeiska militärindustriella komplexet ser sin chans att göra stora pengar på vapen och militärutrustning. Sverige har tidigare intagit en förhållandevis skeptisk hållning till en sådan utveckling.

Att säga ja till EU:s försvarsbygge innebär också att Sverige ställer sig på samma militära sida som de gamla stora kolonialmakterna i Europa. Den säkerhet som nu ska byggas med EU och en allt hårdare hoptvinning med Nato består av en hårt uppskruvad retorik och allt intensivare militärövningar och upprustningsprogram – och inte minst en ständigt ökande spänningsnivå. Vänsterpartiet menar att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. Vi är emot en gemensam säkerhets- och försvarspolitik för EU och det permanenta strukturerade samarbetet Pesco. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets politik gällande internationella försvarssamarbeten inom EU, Nato, FN och bilaterala samarbeten utvecklas i motionen med anledning av skrivelse 2020/21:56 Internationella försvarssamarbeten (mot. 2020/21:3814).

10.5 Israels ockupation av Palestina

Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Redan genom processen som ledde till att staten Israel utropades 1948 skapades grunden för dagens konflikt genom att hundratusentals palestinier fördrevs från sina hem. Sedan sexdagarskriget 1967 har Israel ockuperat och blockerat Gazaremsan, Västbanken och östra Jerusalem i strid med folkrätten. Konflikten mellan Israel och Palestina är inte en konflikt mellan jämlika parter. Israel är en av världens största krigsmakter vars militärapparat understöds av USA, och landet har ett större ansvar enligt folkrätten i egenskap av ockupationsmakt. Samtidigt är det viktigt att understryka att folkrättens regelverk, bl.a. förbudet mot attacker mot civila, omfattar samtliga parter. Israels ockupation ursäktar inte på något sätt raketbeskjutning mot Israel, attacker på civila israeliska mål eller att palestinska grupper begår brott mot de mänskliga rättigheterna på de palestinska områdena.

Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter utan blir dessutom allt grövre. Blockaden av Gaza fortskrider, och byggnationen av den mur som sedan länge har fördömts av FN fortsätter. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark fortsätter att växa, och fördrivningen av palestinier från östra Jerusalem ökar. Israel fortsätter att arresterar, fängsla, tortera och i vissa fall döda dem som står upp mot ockupationen. Ingen fred tycks vara i sikte, och så länge Israel vägrar att respektera palestiniernas mest grundläggande mänskliga rättigheter kommer det inte att vara möjligt att uppnå fred. Genom sina konsekventa brott mot folkrätten framstår Israel som genuint ointresserat av att upphäva den ockupation av palestinsk mark som pågått i årtionden – upphävning av ockupationen är nyckeln till en varaktig fred i Mellanöstern.

Vänsterpartiet anser att Israel måste dra sig tillbaka från ockuperat område, att bosättningarna måste utrymmas och att en fri och demokratisk palestinsk stat bör upprättas inom 1967 års gränser. Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för de mänskliga rättigheterna. Därför har vi uppmärksammat och fördömt Israels grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna både i och utanför riksdagen. Vi har samtidigt inte tvekat att ta avstånd från de brott mot folkrätten och de mänskliga rättigheterna som begåtts av palestinska grupper.

Vänsterpartiet ser att Sverige kan spela en avgörande roll både för en framtida freds- och försoningsprocess och för försöken att bygga en palestinsk statsbildning i dag. Vi välkomnar därför att Sverige erkänt Palestina. Sveriges erkännande och avtal om utvecklingssamarbete har tänt ett hopp hos det palestinska folket, men det har också väckt förväntningar om ett mer aktivt Sverige.

Israels ockupation av Palestina hade inte varit möjlig utan EU:s förmånliga handelsavtal med Israel eller utan USA:s militära bistånd till landet. Att Europeiska unionen år efter år ”betonar vikten av att gränserna till Gaza öppnas” och riktar kritik mot delar av Israels politik förändrar tyvärr inte situationen för palestinierna. Israel har kunnat ignorera EU:s kritik utan att det fått några konsekvenser. En förutsättning för att Sveriges och EU:s uttalanden ska göra skillnad är att man också är beredd att sätta tyngd bakom sitt budskap. Samarbetet mellan EU och Israel är omfattande och ger EU en möjlighet att sätta press på Israel att respektera folkrätten. Associeringsavtalet mellan EU och Israel är t.ex. villkorat med respekt för de mänskliga rättigheterna. EU:s associationsavtal med Israel innefattar förmånliga handelsavtal som ger det israeliska näringslivet stora ekonomiska fördelar. På så vis bidrar EU till att stärka den ekonomiska basen för ockupationspolitiken. Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något

område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Att strypa vapentillförseln är ett effektivt verktyg för att sätta press på alla parter. I dag förekommer ingen vapenexport från EU till de palestinska parterna, men flera EU-medlemmar exporterar vapen till Israel. All vapenexport från EU-länderna till Israel måste upphöra. Sverige bör ta initiativ till att EU inför ett vapenembargo mot Israel. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Israels framgångar inom vaccination mot covid-19 har varit världsledande bland dess egen befolkning och bosättarna i palestinska områden. Däremot har palestinier inte åtnjutit någon av dessa framgångar. Israel bryter därigenom mot den fjärde Genèvekonventionen i artikel 56 om en ockupationsmakts plikt att garantera hälsovård och medicin till den civila befolkningen inom det ockuperade området, i detta fall Västbanken. Sverige bör verka för att EU kräver Israels ansvar för vaccin mot covid-19 bland civilbefolkningen på Västbanken. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiets politik när det gäller Israels ockupation av Palestina utvecklas i motion 2019/20:135.

10.6 Marockos ockupation av Västsahara

Marocko ockuperar Västsahara sedan 1975. Det är en ockupation som strider mot internationell rätt och som FN har antagit flera tydliga resolutioner mot. Ockupationen har även dömts som illegal av den internationella domstolen i Haag. År 1991 slöts ett avtal om ett vapenstillestånd, och parterna kom överens om att hålla en folkomröstning om Västsaharas självständighet övervakad av den FN-ledda styrkan Minurso. Marocko har dock gjort sitt yttersta för att sabotera och förhala processen.

Situationen har förändrats dramatiskt det senaste året. Nu är en fredlig lösning ännu längre bort på den över 45 år långa konflikten, i och med att vapenvilan är bruten. Vapenvilan kom till stånd efter att parterna kommit överens om att hålla en folkomröstning om Västsaharas självständighet för nästan 30 år sedan, men bröts i november förra året i samband med marockanska militära operationer i buffertzonen mellan territorierna. Fortfarande har ingen folkomröstning ägt rum. Sverige och EU måste öka trycket för att folkomröstningen snarast ska komma till stånd. Västsaharier utsätts dagligen för hot, våld och fängslanden i den ockuperade delen av landet. Situationen i det ockuperade Västsahara liknar i praktiken ett undantagstillstånd. Marocko har total kontroll över området och försvårar för journalister, observatörer och civilsamhällesorganisationer att över huvud taget släppas in i landet. Det är hög tid att omvärlden agerar med kraft för att skydda den västsahariska befolkningen. Regeringen bör verka för att EU kräver att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Västsahara är rikt på naturtillgångar i form av fisk och fosfat – något som inte kommer det befriade Västsahara eller de västsahariska flyktingarna till del. 70 procent av världens fosfattillgångar beräknas finnas just i Västsahara och Marocko. Trots att inget land erkänner Marockos rätt till Västsahara förutom USA sedan slutet av 2020, har Marocko relativt fritt kunnat utnyttja Västsaharas naturresurser. Ekonomiska

intressen och handelsförbindelser är anledningar bakom Frankrikes och Spaniens starka relationer med Marocko, som gör dem ovilliga att kritisera landet.

Redan i december 2016 beslutade EU-domstolen att handels- och jordbruksavtalet mellan EU och Marocko inte gäller västsahariska produkter eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Den 27 februari 2018 beslutade EU-domstolen dessutom att fiskeavtalet mellan Marocko och EU inte gäller Västsahara. Domarna gör klart att det enda sättet att förhandla om avtal som omfattar Västsahara är med det västsahariska folket.

I stället för att följa de entydiga domsluten valde kommissionen att kringgå domstolens beslut och inledde en omförhandling av avtalen för att inkludera Västsahara. Kommissionen påstår att den har fört dialog med lokalbefolkningen i Västsahara, men i stället tillfrågade den de marockanska ockupanterna. Cirka 83 västsahariska civilsamhällsorganisationer skrev dessutom till EU-kommissionen och fördömde avtalet. Man hänvisade till Polisario, som av FN är utsett till västsahariernas enda legitima representant. Trots det fanns de västsahariska organisationerna med på den lista som kommissionen presenterade för ministerrådet och EU-parlamentet över organisationer som gett sitt medgivande till avtalet. Polisario har över huvud taget inte hörts, varför avtalet strider mot EU-domstolens beslut och mot folkrätten.

Den svenska regeringen lade ned sin röst i förhandlingarna om handelsavtalet och röstade nej till fiskeavtalet. Självklart borde regeringen ha röstat nej till båda och därmed tydligt stått upp för folkrätten.

I januari 2019 röstades handelsavtalet igenom i EU-parlamentet och i februari röstades även fiskeavtalet igenom. Att avtalen gick igenom bidrog till att förlänga konflikten. Naturtillgångarna är själva grundorsaken till Marockos illegala ockupation av Västsahara. En del i att vapenvilan bröts var även den väg Marocko byggde för att transportera råvaror ut från Västsahara. Det är genom de stora inkomsterna från fosfat, ett rikt fiske och andra västsahariska tillgångar som Marocko kan finansiera sin ockupation och fortsätta sitt systematiska förtryck av den västsahariska befolkningen. Regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge som Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

När vägen mellan Turkiet och Grekland stängdes blev Libyen det främsta avreselandet för människor på flykt från Afrika och delar av Mellanöstern till Europa. Det beror till stor del på det rådande kaoset och bristen på kontroll över landets gränser. EU har fokuserat sitt engagemang i Libyen på att stoppa flyktingar från att ta sig in i Europa, trots att det innebär att de fastnar i det krigshärjade landet. Situationen för de flyktingar som befinner sig i Libyen är fruktansvärd. Flera rapporter, bl.a. från FN och Human Rights Watch, vittnar om flyktingar som säljs som slavar, trafficking, sexuella övergrepp och tortyr. Samtidigt betalar EU den libyska kustbevakningen för att stoppa båtar med flyktingar trots att FN-rapporter beskriver hur denna vid upprepade tillfällen har skjutit mot, skjutit sönder och sänkt flyktingbåtar. Flyktingar som omhändertas av den libyska kust-

bevakningen förs tillbaka till Libyens migrationshäkten där de intagna utsätts för tortyr, svält och våldtäkter samt säljs som slavar.

I juni 2018 införde FN individuella sanktioner mot sex libyska smugglare. Bland dem finns minst en tidigare milisledare som nu leder en regional kustbevakningsenhet i det krigshärjade landet – samma kustbevakning som alltså får stöd av EU. Två av dem har varit direkt inblandade i avtalen som slutits med Italien om att stoppa människor från att ta sig över Medelhavet. Trots situationen i Libyen och vetskapen om de övergrepp som sker fortsätter EU:s stöd till landets s.k. kustbevakning. Det är uppenbart att mänskliga rättigheter väger lätt mot ambitionerna att stoppa flyktingar från att komma till Europa. Det är dessutom uppenbart att den förda politiken leder till att landet destabiliseras ytterligare.

Sverige bör verka för att EU slutar finansiera den libyska kustbevakningen och att relationer med Libyen bygger på full respekt för asylrätten och mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet menar att de flyktingar som är fast i Libyen måste evakueras därifrån. Sverige bör genom EU och FN:s flyktingorgan (UNHCR) agera för en snabb evakuering och vidarebosättning av flyktingar och asylsökande från Libyen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

När EU hösten 2016 tecknade återtagandeavtal med Afghanistan var det med hot om att dra tillbaka biståndet på motsvarande 10 miljarder kronor årligen under en fyraårsperiod. Afghanistan är ett av världens fattigaste länder och är därmed så pass beroende av utländskt bistånd att dess regering hade svårt att stå emot pressen från EU.

Afghanistan kan på inget sätt beskrivas som ett säkert land, och utvecklingsutmaningarna är enorma. Den afghanska flyktingministern har vid flera tillfällen vädjat till EU att inte deportera människor till landet. Att Sverige genom EU:s avtal har tecknat ett bilateralt återtagandeavtal med Afghanistan är direkt skamligt. Kommissionen har även föreslagit en blandning av främjande och tvingande åtgärder för att få andra stater, framför allt i Afrika, att hindra migranter från att ta sig till Europa. Det är uppenbart att EU använder sin politiska och ekonomiska makt för att begränsa asylrätten och människors rätt att röra sig. Genom att samarbeta med stater där människorättskränkningar är vanligt förekommande, t.ex. Sudan, Egypten och Libyen, för att stoppa människor på flykt finns uppenbara risker för att EU bidrar till grova kränkningar av mänskliga rättigheter. Sverige bör inom EU motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Att stoppa eventuella asylsökande är olagligt enligt internationell rätt. Trots det har EU:s gränsmyndighet Frontex grova anklagelser mot sig för att ha gjort just det. Båtar från Turkiet till Grekland har stoppats på vad som kan vara olagliga sätt. Myndigheten har fått kritik från bl.a. FN:s flyktingorgan för att ha undanhållit eventuellt våld till havs i sin årsrapport. Det behövs oberoende utredningar sett till att Frontex egna internutredningar kommit fram till att inga brott mot rättigheter skett. Sverige bör verka för att EU ska tillsätta oberoende utredningar av huruvida Frontex har brutit mot internationell rätt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12 Öppenhet och transparens

Vilka beslut som fattas ska avgöras av hur människor röstar, inte av EU-byråkrater och storföretagens lobbyister. När folkstyret urholkas innebär det inte bara sämre beslut – det gröper också ur tilltron till demokratin.

Det pågår en politisk kris i Europa och tilltron till regeringar, institutioner och medier sjunker. Allt färre upplever att samhället är byggt för dem. Under ett stort antal år har makt och beslutsfattande medvetet förts bort från folkligt inflytande och demokratiska organ till opåverkbara EU-institutioner. EU har använts som ett instrument för att sprida idén om att politik bör styras av experter och byråkrater, som inte ska kunna påverkas av folkliga opinioner. Vänsterpartiet vill demokratisera EU genom att ge mindre makt till EU:s byråkrater, kommissionärer och domare och mer makt till de nationella parlamenten. Vi vill begränsa lobbyisternas närvaro i EU samt verka för ökad insyn och transparens i EU:s institutioner. Regeringen bör verka för att lobbyism begränsas i EU till förmån för nationella parlaments inflytande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet motverkar EU:s utveckling i federal, överstatlig riktning och arbetar för att föra tillbaka makt till folket. Det borde också vara enklare att lämna EU och EMU om man som medlemsland vill det.

Vänsterpartiet anser att de folkvaldas roll i demokratin är central. Det är viktigt att vi alla kan lita på de folkvalda. Ändå är det få EU-parlamentariker som vill redogöra för hur de utnyttjar de förmåner de har som parlamentariker. Bara Vänsterpartiet har varit öppet från start med att pengarna går dit de ska.

Regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvoden för alla EU-parlamentariker. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den absurda flytten av folkvalda och tjänstemän mellan Bryssel och Strasbourg en gång i månaden måste upphöra. Regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast sammanträder i Bryssel. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Elin Segerlind (V)

Jens Holm (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)